

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 2 § i familjevårdarlagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Det föreslås att familjevårdarlagen ändras så, att beloppet av det arvode som betalas till familjevårdare justeras uppåt med det index som årligen fastställs och som avses i 7 b § i lagen om pension för arbetstagare. Dessutom överförs även övriga bestämmelser om grunderna för vårdarvode och vårdarvodets be-

lopp från förordning till lag.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2006 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2006.

MOTIVERING

1. Nuläge

Med familjevård avses enligt 25 § i socialvårdslagen (710/1982) ordnande av vård, fostran eller annan omvårdnad av en person dygnet runt utanför hans eget hem i ett privathem. Bestämmelser om familjevårdare ingår i familjevårdarlagen (312/1992). Med familjevårdare avses den som enligt ett uppdragsavtal med den kommun eller det kommunalförbund som svarar för ordnandet av vården ger i 25 § i socialvårdslagen nämnd familjevård i sitt hem. Familjevårdaren står inte i sådant anställningsförhållande som avses i 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001) till den kommun eller den samkommun som har ingått avtalet.

Bestämmelser om det vårdarvode som betalas till familjevårdare ingår i 2 § i familjevårdarlagen. Enligt 1 mom. har en familjevårdare rätt till arvode för vården så som närmare stadgas genom statsrådets förordning, om inte något annat har överenskommits i uppdragsavtalet. Arvodets belopp bestäms enligt den tid som används för vården och hur krävande vården är. Enligt 2 mom. stadgas genom statsrådets förordning om arvodets storlek och om de närmare grunder-

na för dess fastställande. Om storleken och utbetalningen av arvodet till familjevårdaren skall överenskommas i det uppdragsavtal som avses i 4 § i familjevårdarlagen.

Bestämmelser om vårdarvodets storlek och om de närmare grunderna för dess fastställande ingår i 1 § i förordningen om arvoden och ersättningar till familjevårdare (420/1992). I 1 § 1 mom. i förordningen föreskrivs om beloppet av det vårdarvode som betalas till familjevårdare. Enligt 1 § 4 mom. justeras beloppet av det vårdarvode som avses i 1 mom. samt vårdarvoden enligt det uppdragsavtal som avses i 1 § 1 mom. i familjevårdarlagen kalenderårsvis i enlighet med det löneindex som årligen fastställs för tillämpningen av 9 § i lagen om pension för arbetstagare (395/1961). Enligt 1 § 4 mom. avrundas de granskade minimi- och maximi-beloppen som avses i 1 mom. uppåt till närmast följande euro.

Enligt de bestämmelser som gällt sedan 1996 har social- och hälsovårdsministeriet fastställt två olika indextal för varje kalenderår, ett index för personer i arbetsför ålder och ett för personer i pensionsålder. På familjevårdarnas arvoden har man tidigare tillämpat indexet för personer i arbetsför ålder, i

vilket vägningskoefficienten för förändringen i fråga om såväl lönenivå som prisnivå utgör 0,5. Genom en lag (634/2003) som trädde i kraft vid ingången av 2005 ändrades 9 § i lagen om pension för arbetstagare så, att index för pensioner som skulle betalas ut ersattes med ett arbetspensionsindex som motsvarade det tidigare indexet för personer i pensionsålder. I det nya arbetspensionsindexet är vägningskoefficienten för förändringen i lönenivå 0,2 och vägningskoefficienten för förändringen i prisnivå 0,8. Det gamla indexet för personer i arbetsför ålder togs ur bruk vid ingången av 2005. Det indextal som motsvarar det fastställs dock ännu under en övergångsperiod som löper till 2011. Om detta föreskrivs i 17 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare.

För att indexskyddet för familjevårdarnas vårdarvoden inte skall försvagas till följd av revideringen av indexsystemet för arbetspensioner och för bibehållande av det reella värdet på vårdarvodena beslutade man genom en temporär ändring av 2 § i familjevårdarlagen (1427/2004) att under 2005 använda det indextal som motsvarar det gamla pensionsindexet för personer i arbetsför ålder, vilket fastställs ännu under en övergångsperiod fram till 2011.

Eurobeloppen av vårdarvodet som justerades enligt indexet för övergångsperioden skrevs in i 2 § 1 mom. i familjevårdarlagen. Samtidigt överfördes även andra bestämmelser om grunderna för vårdarvodet och vårdarvodets belopp från förordning till lag. På detta sätt kom regleringen av ärendet i fråga om vårdarvodet att bättre motsvara de krav som enligt 80 § i grundlagen ställs på författningsnivå. Ändringen är i kraft till utgången av 2005.

Vårdarvodets belopp på 2005 års nivå är minst 234 euro för en person i familjevård per kalendermånad. Vårdarvodets belopp är högst 701 euro, om familjevårdaren sköter personen i familjevård på heltid och högst 351 euro, om familjevårdaren inte sköter personen i familjevård på heltid. Om en person i familjevård kräver rikligt med vård eller särskild uppmärksamhet eller omsorg, kan vårdarvodets maximibelopp höjas till högst det dubbla per person i familjevård per kalen-

dermånad.

Vårdarvode betalas inte till den som sköter sitt eget barn under 18 år som placerats i familjevård eller till den som har vägrat ta emot arvodet. Vårdarvodet kan av särskilda skäl enligt överenskommelse även betalas till ett belopp som understiger minimibeloppet.

Vid utgången av år 2004 var antalet familjevårdare i Finland 3792. Familjevårdarens månadsinkomst var år 2004 i medeltal 565 euro.

2. Propositionens mål och de föreslagna ändringarna

I propositionen föreslås att 2 § i familjevårdarlagen ändras så, att i den ingår bestämmelser om vårdarvodets storlek samt om de närmare grunderna för dess fastställande även efter att den temporära lagändring som gäller paragrafen upphör att gälla vid utgången av 2005. De föreslagna 2 och 3 mom. i 2 § har samma innehåll som 2 och 3 mom. i 1 § i förordningen om arvoden och ersättningar till familjevårdare.

Redan i den regeringsproposition som gäller en temporär ändring av lagen (RP 252/2004 rd) har regeringens mål konstaterats vara att förbättra indexskyddet för familjevårdarnas vårdarvoden vid ingången av 2006. I propositionen föreslås därför att familjevårdarens arvode binds till en koefficient som årligen fastställs för tillämpningen av 7 b § i lagen om pension för arbetstagare (*lönkoefficient*). I lönekoefficienten är vägningskoefficienten för förändringen i inkomstnivån 0,8 och vägningskoefficienten för förändringen i konsumentprisnivån 0,2. Denna koefficient används vid beräkningen av pensioner inom indexsystemet för arbetspensioner.

Familjevårdarens vårdarvode grundar sig på det vårdarbete vårdaren utför och som vårdaren har förbundit sig till genom det uppdragsavtal som vårdaren ingått med kommunen. Arvodet jämföras således med lön som betalas på basis av ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande. Därför är en försämring av indexskyddet för vårdarvoden så, att det motsvarar indexskyddet för pensioner som skall betalas ut, inte motiverad. Så skulle det gå om den föreslagna ändringen inte görs.

I propositionen föreslås att vårdarvodets eurobelopp skrivs in i 2 § 1 mom. i familjevårdarlagen, sådana de är i lag 1427/2004, dvs. enligt indextalet för år 2005. Från ingången av 2006 justeras vårdarvodets belopp med den lönekoeficient som årligen fastställs för tillämpningen av 7 b § i lagen om pension för arbetstagare. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer alltid denna koeficient senast 2 månader före ingången av det kalenderår i fråga om vilket det tillämpas.

Avsikten är att samma indexskydd också gäller andra belopp än minimi- och maximibelopp av arvoden som anges i den föreslagna 2 § 1 mom. En bestämmelse om detta föreslås bli intagen i paragrafens 4 mom. Den föreslagna bestämmelsen om avrundning har samma innehåll som 1 § 4 mom. i förordningen om arvoden och ersättningar till familjevårdare.

Social- och hälsovårdsministeriet ämnar inleda en omfattande totalrevision av familjevården och i samband med den utreda bland annat om det finns ett mer omfattande behov av att ändra familjevårdarlagen.

3. Propositionens konsekvenser

I propositionen föreslås att arvodet till familjevårdare från och med den 1 januari 2006 binds till den lönekoeficient som årligen fastställs för tillämpningen av 7 b § i lagen om pension för arbetstagare i stället för till det pensionsindex som avses i 9 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

Om den föreslagna ändringen inte görs gagnas kommunerna utan grund av att indexet förändras och indexskyddet förblir för familjevårdarnas arvoden lågt. Den föreslagna ändringen i indexbindningen förbättrar familjevårdarnas ekonomiska situation.

I fråga om den föreslagna lönekoeficienten var indextalet 1,028 för år 2005. Det upp-

skattas att motsvarande tal för år 2006 är 1,059. Arvodena skulle således stiga med ca 3 procent. På motsvarande sätt uppskattas arbetspensionsindextalet 2047 för år 2005 stiga till talet 2081 år 2006. Ifall att arvoden är bundna till arbetspensionsindexet skulle utvecklingen endast vara ca 1,7 procent.

År 2006 är det föreslagna indexet uppskattningsvis ca 1,3 procentenheter högre än det arbetspensionsindex som tillämpas om ändringen inte görs. Den föreslagna ändringen innebär att kommunernas utgifter ökar med ca 300 000 euro, varav statens andel är ca 100 000 euro.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet. Beredningen har skett med iakttagande av det samrådsförfarande som avses i 8 § i kommunallagen (365/1995).

5. Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2006 och avses bli behandlad i samband med den.

För utveckling av närståendevården och förbättring av indexskyddet för familjevårdarnas och närståendevårdarnas arvoden har reserverats 4,0 miljoner euro som en del av statsandelsmomentet i statsbudgeten för 2006.

6. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av 2006.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 2 § i familjevårdarlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 2 § i familjevårdarlagen av den 3 april 1992 (312/1992) som följer:

2 §

Vårdarvode

Har inte något annat överenskommits i uppdragsavtalet, har en familjevårdare rätt till arvode för vården (*vårdarvode*). Vårdarvodets belopp bestäms enligt den tid som används för vården och hur krävande vården är. I vårdarvode betalas för en person i familjevård per kalendermånad minst 234 euro och högst

1) 701 euro, om familjevårdaren sköter personen i familjevård på heltid, eller

2) 351 euro, om familjevårdaren inte sköter personen i familjevård på heltid.

Om en person i familjevård kräver rikligt med vård eller särskild uppmärksamhet eller omsorg, kan vårdarvodets maximibelopp enligt 1 mom. höjas till högst det dubbla per person i familjevård per kalendermånad.

Vårdarvode betalas inte till den som sköter sitt eget barn under 18 år som placerats i familjevård eller till den som har vägrat ta emot arvodet. Vårdarvodet kan av särskilda

skäl enligt överenskommelse även betalas till ett belopp som understiger minimibeloppet enligt 1 mom.

Beloppen av de vårdarvoden som nämns i 1 mom. och om vilka överenskommits i uppdragsavtalet justeras kalenderårsvis i enlighet med den lönekoeficient som avses i 7 b § i lagen om pension för arbetstagare (395/1961). De justerade minimi- och maximibeloppen som avses i 1 mom. avrundas uppåt till närmast följande euro.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Beloppen av de vårdarvoden som nämns i denna lag motsvarar det indextal som enligt 17 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (634/2003) fastställts för 2005.

Beloppen av vårdarvodena justeras från ingången av 2006 med stöd av 7 b § i lagen om pension för arbetstagare med en lönekoeficient som fastställts för året i fråga.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 16 september 2005

Republikens President

TARJA HALONEN

Omsorgsminister *Liisa Hyssälä*

Lag

om ändring av 2 § i familjevårdarlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 2 § i familjevårdarlagen av den 3 april 1992 (312/1992) som följer:

Gällande lydelse

2 §

Arvode

Har inte något annat överenskommits i uppdragsavtalet, har en familjevårdare rätt till arvode för vården *så som närmare stadgas genom förordning*. Arvodets belopp bestäms enligt den tid som används för vården och hur krävande vården är.

Om arvodets storlek och om de närmare grunderna för dess fastställande stadgas genom förordning.

Föreslagen lydelse

2 §

Vårdarvode

Har inte något annat överenskommits i uppdragsavtalet, har en familjevårdare rätt till arvode för vården (vårdarvode). Vårdarvodets belopp bestäms enligt den tid som används för vården och hur krävande vården är. *I vårdarvode betalas för en person i familjevård per kalendermånad minst 234 euro och högst*

1) 701 euro, om familjevårdaren sköter personen i familjevård på heltid, eller

2) 351 euro, om familjevårdaren inte sköter personen i familjevård på heltid.

Om en person i familjevård kräver rikligt med vård eller särskild uppmärksamhet eller omsorg, kan vårdarvodets maximibelopp enligt 1 mom. höjas till högst det dubbla per person i familjevård per kalendermånad.

Vårdarvode betalas inte till den som sköter sitt eget barn under 18 år som placerats i familjevård eller till den som har vägrat ta emot arvodet. Vårdarvodet kan av särskilda skäl enligt överenskommelse även betalas till ett belopp som understiger minimibeloppet enligt 1 mom.

Beloppen av de vårdarvoden som nämns i 1 mom. och om vilka överenskommits i uppdragsavtalet justeras kalenderårsvis i enlighet med den lönekoeficient som avses i 7 b § i lagen om pension för arbetstagare (395/1961). De justerade minimi- och maximibeloppen som avses i 1 mom. avrundas

uppåt till närmast följande euro.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Beloppen av de vårdarvoden som nämns i denna lag motsvarar det indextal som enligt 17 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (634/2003) fastställts för 2005.

Beloppen av vårdarvodena justeras från ingången av 2006 med stöd av 7 b § i lagen om pension för arbetstagare med en lönekoeficient som fastställts för året i fråga.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
